

Ustawa
z dnia 2012 r.
o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ustawy o
zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin oraz o waloryzacji
emerytur i rent w 2012 r.

Art. 1. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 89:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wskaźnik waloryzacji to średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w poprzednim roku kalendarzowym.”,

b) uchyla się ust. 3-5,

c) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego ogłasza w drodze komunikatu, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w terminie 3 dni roboczych od dnia ogłoszenia przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego komunikatu, o którym mowa w art. 94 ust. 1 pkt 1, wskaźnik waloryzacji, biorąc pod uwagę wskaźniki, o których mowa w ust. 2.”;

2) w art. 93 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje ust. 2 w brzmieniu:

„2. Decyzje dotyczące waloryzacji emerytur i rent lub innych zmian wysokości emerytur i rent o charakterze powszechnym, ustalanych z urzędu, sporządzane przy wykorzystaniu systemu teleinformatycznego, doręczane w formie dokumentu pisemnego, mogą zamiast podpisu zawierać nadruk z imieniem i nazwiskiem oraz stanowiskiem służbowym osoby upoważnionej do ich wydania.”;

3) w art. 94 w ust. 1 uchyla się pkt 2.

---

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 205, poz. 1365, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887, Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203.

Art. 2. 1. W 2012 r. waloryzacja od dnia 1 marca polega na dodaniu do kwoty świadczenia, w wysokości przysługującej w dniu 29 lutego 2012 r., kwoty waloryzacji w wysokości 68 zł.

2. Waloryzacja podstawy wymiaru świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych polega na pomnożeniu podstawy wymiaru świadczenia przez wskaźnik stanowiący iloraz zwaloryzowanej kwoty świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i kwoty tego świadczenia ustalonej na dzień poprzedzający termin waloryzacji.
3. W przypadku świadczeń, do których nie ma zastosowania gwarancja wysokości najniższego świadczenia, o której mowa w art. 85 ustawy, o której mowa w art. 1, kwota waloryzacji, o której mowa w ust. 1, jest ustalana proporcjonalnie do wysokości tego świadczenia.
4. W przypadku rent z tytułu częściowej niezdolności do pracy kwota waloryzacji wynosi 75% kwoty, o której mowa w ust. 1.
5. Jeżeli emerytura z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przysługuje łącznie z okresową emeryturą kapitałową, każde z tych świadczeń podwyższa się o kwotę, o której mowa w ust. 1, proporcjonalnie do wysokości tych świadczeń.
6. Waloryzacji części okresowej emerytury kapitałowej, o których mowa w art. 24 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507, z 2010 r. Nr 254, poz. 1700 i Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 75, poz. 398), dokonuje się proporcjonalnie do udziału tych części w wysokości okresowej emerytury kapitałowej.
7. Od dnia 1 marca 2012 r. kwoty najniższej renty z tytułu niezdolności do pracy wynoszą:
  - 1) 763,13 zł miesięcznie - dla osób całkowicie niezdolnych do pracy;
  - 2) 587,02 zł miesięcznie - dla osób częściowo niezdolnych do pracy.
8. Od dnia 1 marca 2012 r. kwota najniższej emerytury, z zastrzeżeniem art. 24a ust. 6, art. 54, 54a ust. 2 oraz art. 87 ustawy, o której mowa w art. 1, i z uwzględnieniem ust. 3, oraz renty rodzinnej wynosi 763,13 zł miesięcznie.
9. Kwoty maksymalnych zmniejszeń, o których mowa w art. 104 ust. 8 ustawy, o której mowa w art. 1, podlegają od dnia 1 marca 2012 r. podwyższeniu przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji w wysokości 104,8%.

Art. 3. 1. Waloryzacji, o której mowa w art. 2 ust. 1, podlegają:

- 1) emerytury i renty, o których mowa w art. 3 pkt 1-3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
- 2) świadczenia z ubezpieczenia emerytalno-rentowego, o których mowa w art. 18 pkt 1-4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291, z późn. zm.²⁾);
- 3) świadczenie przedemerytalne i zasiłek przedemerytalny, o których mowa w ustawie z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. Nr 120, poz. 1252, z 2009 r. Nr 6, poz. 33 oraz z 2011 r. Nr 17, poz. 79 i Nr 75, poz. 398);
- 4) świadczenia, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 6-8 oraz art. 49, 50 i 52 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322, z późn. zm.³⁾);
- 5) renty, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 oraz ust. 3 i 4 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz. U. Nr 199, poz. 1674, z późn. zm.⁴⁾);
- 6) renta socjalna, o której mowa w ustawie z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. Nr 135, poz. 1268, z późn. zm.⁵⁾);

---

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 67, poz. 411, Nr 70, poz. 416, Nr 180, poz. 1112, Nr 227, poz. 1505, Nr 228, poz. 1507, Nr 237, poz. 1654 i 1656, z 2009 r. Nr 69, poz. 595, Nr 79, poz. 667, Nr 97, poz. 800 oraz z 2011 r. Nr 106, poz. 622, Nr 149, poz. 887, Nr 232, poz. 1378 i Nr 233, poz. 1382.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 257, poz. 1725 oraz z 2011 r. Nr 45, poz. 235, Nr 122, poz. 696 i Nr 138, poz. 808.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 83, poz. 760, Nr 96, poz. 874 i Nr 122, poz. 1143, z 2004 r. Nr 121, poz. 1264 i Nr 210, poz. 2135, z 2005 r. Nr 164, poz. 1366, z 2009 r. Nr 99, poz. 825, Nr 126, poz. 1040 i Nr 127, poz. 1052 oraz z 2011 r. Nr 112, poz. 654.

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 96, poz. 959 i Nr 120, poz. 1252, z 2005 r. Nr 94, poz. 788, z 2006 r. Nr 144, poz. 1043, z 2007 r. Nr 120, poz. 818 i Nr 176, poz. 1241, z 2008 r. Nr 70, poz. 416, z 2009 r. Nr 97, poz. 800, z 2010 r. Nr 40, poz. 229 i Nr 182, poz. 1228 oraz z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 106, poz. 626 i Nr 224, poz. 1338.

- 7) świadczenia, o których mowa w art. 2 pkt 1 lit. a-c ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66, z późn. zm.⁶⁾);
- 8) świadczenia, o których mowa w art. 2 pkt 1 lit. a-c ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67, z późn. zm.⁷⁾);
- 9) świadczenia, o których mowa w art. 12 ust. 2 i art. 16 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 371, z późn. zm.⁸⁾);
- 10) świadczenia, o których mowa w art. 2 pkt 1 lit. a i b ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2010 r. Nr 101, poz. 648 i Nr 113, poz. 745 oraz z 2011 r. Nr 112, poz. 654);
- 11) świadczenia, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2001 r. o rentach strukturalnych w rolnictwie (Dz. U. Nr 52, poz. 539, z 2003 r. Nr 229, poz. 2273 oraz z 2004 r. Nr 91, poz. 873);
- 12) świadczenia, o których mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych (Dz. U. Nr 249, poz. 1824, z 2010 r. Nr 225, poz. 1465 oraz z 2011 r. Nr 122, poz. 696);

---

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1264 i Nr 191, poz. 1954, z 2005 r. Nr 10, poz. 65 i Nr 130, poz. 1085, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, z 2007 r. Nr 82, poz. 559, z 2008 r. Nr 208, poz. 1308, z 2009 r. Nr 24, poz. 145, Nr 79, poz. 669, Nr 95, poz. 785 i Nr 161, poz. 1278 oraz z 2010 r. Nr 27, poz. 141, Nr 36, poz. 204 i Nr 113, poz. 745 i Nr 167, poz. 1130.

⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1264 i Nr 191, poz. 1954, z 2005 r. Nr 10, poz. 65, Nr 90, poz. 757 i Nr 130, poz. 1085, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, z 2007 r. Nr 82, poz. 558, z 2008 r. Nr 66, poz. 402 i 409 i Nr 220, poz. 1410, z 2009 r. Nr 24, poz. 145 i Nr 95, poz. 786, z 2010 r. Nr 113, poz. 745 oraz z 2011 r. Nr 205, poz. 1203.

⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 181, poz. 1515, z 2003 r. Nr 72, poz. 658, z 2004 r. Nr 281, poz. 2779, z 2005 r. Nr 163, poz. 1362, z 2006 r. Nr 170, poz. 1217, z 2007 r. Nr 99, poz. 658 i Nr 166, poz. 1172, z 2008 r. Nr 227, poz. 1505, z 2009 r. Nr 92, poz. 753 oraz z 2011 r. Nr 187, poz. 1109.

- 13) emerytury, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656 oraz z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 138, poz. 808 i Nr 171, poz. 1016);
  - 14) świadczenia, o których mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz. U. Nr 97, poz. 800 oraz z 2011 r. Nr 75, poz. 398);
  - 15) okresowe emerytury kapitałowe, o których mowa w ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych.
2. Waloryzacji od dnia 1 marca 2012 r., polegającej na pomnożeniu ich kwoty przez wskaźnik waloryzacji w wysokości 104,8 %, podlegają:
- 1) dodatki, o których mowa w art. 75 ust. 2 i art. 76 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
  - 2) dodatek, o którym mowa w art. 90 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 z późn. zm.⁹⁾);
  - 3) dodatek, o którym mowa w art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego;
  - 4) świadczenia pieniężne, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 2 września 1994 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych (Dz. U. z 2001 r. Nr 60, poz. 622, z późn. zm.¹⁰⁾);
  - 5) świadczenia pieniężne, o których mowa w art. 3 ust. 1 w ustawie z dnia 31 maja 1996 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do

---

⁹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 170, poz. 1218 i Nr 220, poz. 1600, z 2007 r. Nr 17, poz. 95, Nr 80, poz. 542, Nr 102, poz. 689, Nr 158, poz. 1103, Nr 176, poz. 1238, Nr 191, poz. 1369 i Nr 247, poz. 1821, z 2008 r. Nr 145, poz. 917 i Nr 227, poz. 1505, z 2009 r. Nr 1, poz. 1, Nr 56, poz. 458, Nr 67, poz. 572, Nr 97, poz. 800, Nr 213, poz. 1650 i Nr 219, poz. 1706 oraz z 2011 r. Nr 149, poz. 887 i Nr 205, poz. 1206.

¹⁰⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001r. Nr 89, poz. 968 i Nr 154, poz. 1788, z 2004 r. Nr 121, poz. 1264 oraz z 2005 r. Nr 85, poz. 725.

pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (Dz. U. Nr 87, poz. 395 z późn. zm.¹¹⁾).

Art. 4. 1. W przypadku zmiany po dniu 29 lutego 2012 r. w wysokości rent inwalidów wojennych i wojskowych, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 9 i 10 ustawy, renty te oblicza się poprzez ich ustalenie od podstawy wymiaru, wynoszącej 2164,48 zł oraz dodanie do tak obliczonego świadczenia kwoty waloryzacji, o której mowa w art. 2 ust. 1.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio przy ustalaniu wysokości rent rodzinnych po inwalidach wojennych i wojskowych, zmarłych po dniu 29 lutego 2012 r., których świadczenia zostały zwaloryzowane zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy.

Art. 5. 1. W przypadku zbiegu uprawnień do renty socjalnej z uprawnieniami do renty rodzinnej, kwota renty socjalnej ulega takiemu obniżeniu, aby w wyniku waloryzacji od 1 marca 2012 r. łączna kwota obu świadczeń nie przekraczała 200% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, w wysokości obowiązującej w dniu 29 lutego 2012 r. i podwyższonej w ramach waloryzacji od 1 marca 2012 r. o kwotę 68 zł. Kwota obniżonej renty socjalnej nie może być niższa niż 10% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, w wysokości ustalonej na dzień 29 lutego 2012 r. i podwyższonej w ramach waloryzacji od 1 marca 2012 r. o kwotę 68 zł.

2. Renta socjalna nie przysługuje, jeżeli zwaloryzowana od 1 marca 2012 r. kwota renty rodzinnej przekracza 200% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w wysokości ustalonej w myśl ust. 1.

Art. 6. W 2012 r. art. 2 ust. 2 stosuje się odpowiednio do świadczeń wypłacanych na podstawie ustaw określonych w art. 3 ust. 1 pkt 7 i 8.

Art. 7. W 2012 r. w zakresie uregulowanym w art. 2 nie stosuje się:

- 1) art. 88 i 89 ustawy określonej w art. 1,

---

¹¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 162, poz. 1118, z 1999 r. Nr 28, poz. 257, z 2001 r. Nr 154, poz. 1788, z 2003 r. Nr 110, poz. 1060, z 2005 r. Nr 85, poz. 725, z 2009 r. Nr 219, poz. 1709 i Nr 220, poz. 1734 oraz z 2011 r. Nr 72, poz. 380.

- 2) art. 48 ustawy określonej w art. 3 ust. 1 pkt 2,
- 3) art. 6 ustawy określonej w art. 3 ust. 1 pkt 7,
- 4) art. 6 ustawy określonej w art. 3 ust. 1 pkt 8, oraz
- 5) art. 12 ustawy określonej w art. 3 ust. 1 pkt 11.

Art. 8. W ustawie z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin w art. 11 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Podstawę wymiaru renty inwalidzkiej po dniu 29 lutego 2012 r. stanowi kwota 2 232,48 zł.”.

Art. 9. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 marca 2012 r.

Uzasadnienie

Waloryzacja świadczeń emerytalno-rentowych stanowi ważny element konstrukcji systemu ubezpieczeń społecznych. Ekonomiczna i społeczna funkcja waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych polega na przeciwdziałaniu deprecjacji świadczeń i tym samym przeciwdziałaniu wpadaniu emerytów i rencistów w sferę ubóstwa. Zasady indeksacji określają zakres ochrony wartości emerytur i rent oraz decydują o udziale populacji osób już nieaktywnych zawodowo we wzroście gospodarczym i wzroście poziomu życia całego społeczeństwa. Sposób waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych jest jedną z najbardziej drażliwych i szeroko komentowanych kwestii. Wynika to, między innymi, z niemożności zaspokojenia wszystkich oczekiwań świadczeniobiorców zgłaszających w tej kwestii szereg, często wzajemnie wykluczających się wniosków.

Według obecnego stanu prawnego uregulowanego w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS), coroczna waloryzacja przeprowadzana jest od 1 marca przy zastosowaniu procentowego wskaźnika waloryzacji, którego główną podstawą obliczenia jest średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w poprzednim roku kalendarzowym. Z powyższego wynika, że wszystkie wypłacane świadczenia są podwyższane o ten sam procent, w związku z tym im niższe świadczenie tym niższa kwota podwyżki. Również minimalne emerytury i renty wzrastają w tym samym tempie.

W exposé wygłoszonym w dniu 18 listopada 2011 r. Prezes Rady Ministrów wskazał na konieczność zapewnienia finansowego, elementarnego bezpieczeństwa obywateli. Premier wskazując na narastające dysproporcje pomiędzy wysokimi emeryturami a tymi najniższymi, a przede wszystkim biorąc pod uwagę bezpieczeństwo szczególnie ludzi niezamożnych, zaproponował zmianę, na określony czas, systemu waloryzacji emerytur i rent, polegającą na wprowadzeniu w miejsce waloryzacji przeprowadzanej procentowym wskaźnikiem, podwyżki kwotowej jednakowej dla wszystkich świadczeń.

Przedmiotowy projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin oraz o waloryzacji emerytur i rent w 2012 r. zawiera realizację zapowiedzi Premiera. Chcąc chronić budżety gospodarstw domowych emerytów i rencistów z niższymi świadczeniami proponuje się, aby przejściowo w 2012 roku wszyscy emeryci i renciści dostali jednakowe kwotowe podwyżki świadczeń.

Zgodnie z projektowaną regulacją wszystkie emerytury i renty będą podwyższone w 2012 r. o jednakową kwotę. Zasada ta będzie zastosowana również do emerytur i rent rolników indywidualnych, służb mundurowych oraz świadczeń pozaubezpieczeniowych: zasiłków i świadczeń przedemerytalnych, rent socjalnych, emerytur pomostowych, rent dla kombatantów oraz inwalidów wojennych i wojskowych (art. 3 ust.1).

Waloryzacja będzie polegała na dodaniu do kwoty świadczenia kwoty waloryzacji, wynoszącej 68 zł (art. 2 ust. 1). Waloryzacji będzie podlegać również podstawa wymiaru

świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, polegająca na pomnożeniu tej podstawy przez wskaźnik waloryzacji, odpowiadający wyrażonej w procentach kwotowej podwyżce emerytury lub renty (art. 2 ust. 2), co może być potrzebne przy ewentualnych przyszłych zmianach np.: przejście z renty na emeryturę, przeliczenie emerytury czy renty z tytułu niezdolności do pracy na rentę rodzinną, zmiana renty rodzinnej na emeryturę. Zasada dotycząca waloryzacji podstawy wymiaru świadczenia będzie miała również zastosowanie do emerytur i rent służb mundurowych (art. 6).

W przypadku świadczeń o wysokości niższej niż gwarantowana przez Państwo, podwyżka waloryzacyjna zostanie ustalona proporcjonalnie do wysokości tego świadczenia (art. 2 ust. 3). W przypadku rent z tytułu częściowej niezdolności do pracy podwyżka ta wyniesie 75% kwoty (art. 2 ust. 4). Natomiast, w przypadku kobiet, pobierających emerytury okresowe, regulacje projektowanej ustawy przewidują proporcjonalny podział kwotowej podwyżki świadczenia, w stosunku do wysokości emerytury z I i II filaru systemu emerytalnego (art. 2 ust. 5).

Regulacja przewiduje również zwiększenie dodatków do emerytur i rent, o których mowa w ustawie o emeryturach i rentach z FUS oraz w innych ustawach do których odnosi się projekt. Dodatki przysługujące do świadczeń zostaną podwyższone, zgodnie z projektem ustawy o wskaźnik procentowy waloryzacji, zapisany w projekcie ustawy budżetowej na rok 2012, który wynosi 104,8% (art. 3 ust. 2). Wskaźnik waloryzacji będzie miał zastosowanie do obliczenia najniższych kwot emerytur i rent, przyznanych od 1 marca 2012 r. (art. 2 ust. 7 i 8) oraz maksymalnych kwot zmniejszeń świadczeń, w przypadku osiągnięcia przez emeryta lub rencisty dochodu z pracy (art. 2 ust. 9).

Waloryzacja kwotowa będzie się mieścić w tym samym skutku finansowym, co zapisany w projekcie ustawy budżetowej na rok 2012 waloryzacji procentowej o wskaźnik 104,8%.

Kwota podwyżki obliczona została przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji ustalonego według dotychczasowych zasad (104,8%). Najpierw obliczona została globalna kwota, która jest niezbędna na zapewnienie waloryzacji na poziomie wynikającym z tego wskaźnika, następnie odjęta kwota podwyżek przeznaczona na dodatki przysługujące do świadczeń, a wynikająca różnica podzielona przez liczbę świadczeń, które zostaną wypłacone w ostatnim dniu lutego 2011 r. Wskazana w projekcie ustawy kwota waloryzacji, przewidziana na 2012 r. zostanie zweryfikowana, po uzyskaniu ostatecznych danych za 2011 r.

Należy podkreślić, że celem zmiany zasad waloryzacji w 2012 r. nie jest szukanie oszczędności budżetowych. Kwota zabezpieczona w budżecie na waloryzację świadczeń, nie ulegnie zmniejszeniu w stosunku do kwoty, która wynikałaby z dotychczasowych zasad waloryzacji. Zastosowanie w 2012 r. waloryzacji kwotowej, wobec dość niskiego wskaźnika waloryzacji, wyjdzie naprzeciw oczekiwaniom wyższych podwyżek przez większość emerytów i rencistów i w niewielkim stopniu spłaszczy strukturę świadczeń.

Przejściowa metoda waloryzacji wynika nie tylko z chęci chronienia osób z niższymi świadczeniami, ale też z tego, że nie ma w budżecie państwa dodatkowych wolnych środków, które można byłoby przeznaczyć na działania osłonowe, czyli wprowadzenie dodatków czy innych działań skierowanych dla ochrony uboższych. Stąd też propozycja innego podziału posiadanych i przewidzianych na waloryzację środków, która chociaż w części spełniłaby rolę

dotatkowej pomocy osobom o niskich emeryturach i rentach, szczególnie w warunkach dość szybkiego wzrostu cen żywności, co zawsze bardziej dotyka gospodarstwa domowe o niższych dochodach.

Z expose Premiera wynika, że celem Rządu na najbliższe lata, jest konieczność szukania oszczędności oraz zwiększenie dyscypliny finansowej w różnych dziedzinach działalności państwa, w tym również w zakresie systemu ubezpieczeń społecznych. Polska gospodarka coraz bardziej odczuwa skutki światowego kryzysu gospodarczego, stąd też plany budżetowe zawierać będą rozwiązania, mające na celu zmniejszenie deficytu i długu publicznego. Plany te kosztem wielu wyrzeczeń chronić będą polskie społeczeństwo, w tym emerytów i rencistów oraz osoby najuboższe, przed skutkiem groźby ewentualnego przekroczenia kolejnych progów ostrożnościowych (relacji państwowego długu publicznego do PKB), co stanowiłoby poważne zagrożenie dla zobowiązań społecznych względem obywateli.

Projekt regulacji, w związku z powyższym przewiduje na lata przyszłe waloryzację kosztową, rekompensującą emerytom i rencistom wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych (art. 1 pkt 1 lit a), bez możliwości podwyższenia tego wskaźnika o jakikolwiek realny wzrost przeciętnego wynagrodzenia w roku poprzednim. W wielu krajach regulacje dotyczą jedynie warunków, które powinny zostać spełnione, aby nastąpiła waloryzacja, niekoniecznie zaś ściśle jej zasad i wysokości, czyli zupełnie inaczej niż w Polsce, gdzie stosowana waloryzacja jest bardzo dokładnie sprecyzowana. Występuje bowiem - z jednej strony - konieczność współgrania ochrony nieaktywnych zawodowo emerytów i rencistów z ochroną finansów ubezpieczeń społecznych (czy zabezpieczenia społecznego, jeśli system emerytalny i rentowy nie jest finansowany ze składek) jako elementu finansów publicznych, a z drugiej strony – niemożliwość nadmiernego obciążania pracujących, którzy również odczuwają skutki inflacji i nie wszystkim, a nawet nie większości, jest im ona rekompensowana wzrostem wynagrodzeń czy innych dochodów z pracy.

Regulacje art. 5 zawierają normy dotyczące wypłaty renty socjalnej w przypadku zbiegu uprawnień do tej renty z uprawnieniami do renty rodzinnej. Natomiast regulacje art. 4 i art. 8 dotyczą zasad obliczania wysokości rent inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin. Unormowania art. 4 określają sposób obliczania świadczeń, które podlegały waloryzacji w 2012 r. w przypadku zmiany w ich wysokości po dniu 29 lutego 2012 r., a regulacje art. 8 projektowanej ustawy mają na celu uporządkowanie zasad obliczania nowo przyznawanych rent inwalidów wojennych, stanowiąc, że podstawą renty inwalidzkiej przyznanej, po dniu 29 lutego 2012 r. będzie kwota 2232,48 zł.

Ponadto, w ustawie o emeryturach i rentach z FUS proponuje się wprowadzenie zmiany, która pozwoli na umieszczanie na decyzjach dotyczących waloryzacji (albo innych zmian wysokości tych świadczeń o charakterze powszechnym), zamiast podpisu, nadruku z imieniem i nazwiskiem oraz stanowiskiem służbowym osoby upoważnionej do ich wydania (art.1 pkt 2).

W związku z coroczną akcją waloryzacji emerytur i rent wydawanych jest przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ok. 7,6 mln decyzji. Każda decyzja, zgodnie z przepisami kodeksu postępowania administracyjnego, wymaga podpisu. Konieczność podpisania - w krótkim

czasie - ok. 7,6 mln decyzji, stanowi duże obciążenie dla oddziałów Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Decyzje dotyczące waloryzacji świadczeń generowane są automatycznie przez system teleinformatyczny Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, po wprowadzeniu do niego odpowiednich algorytmów obliczeniowych i stanowią jedynie dokument potwierdzający dokonane systemowo obliczenie. Prawdliwość wyliczenia wysokości świadczenia weryfikowana jest na etapie systemowego obliczenia kwoty świadczenia po waloryzacji - po przeprowadzeniu szczegółowych testów zastosowanych algorytmów. W tej sytuacji zastąpienie własnoręcznego podpisu na decyzji waloryzacyjnej inną formą podpisu, wydaje się uzasadnione. Odstąpienie od konieczności składania własnoręcznego podpisu pozwoliłoby na wysyłanie decyzji do świadczeniobiorców bezpośrednio po ich wydrukowaniu z systemu teleinformatycznego, co znacząco usprawniłoby proces obsługiwanie tych decyzji.

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie z dniem 1 marca 2012 r.

W ocenie projektodawcy przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej i nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów dotyczących notyfikacji norm i aktów prawnych.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) projekt został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowana ustawa:

Rozwiązania przedstawione w ustawie będą miały wpływ na:

- budżet państwa,
- Fundusz Ubezpieczeń Społecznych,
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych,
- osoby pobierające emerytury i renty,
- osoby, pobierające świadczenia, których wzrost wysokości jest powiązany z zasadami waloryzacji.

2. Zakres konsultacji społecznych:

Lista partnerów społecznych, którym projekt aktu prawnego został przesłany do zaopiniowania:

Organizacje związkowe:

- 1) NSZZ „Solidarność”, ul. Wały Piastowskie 24, 80-855 Gdańsk;
- 2) Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, ul. Kopernika 36/40, 00-924 Warszawa;
- 3) Forum Związków Zawodowych, ul. Pl. Teatralny 4, 85-049 Bydgoszcz;

4) Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Al. Jerozolimskie 30, 00-024 Warszawa.

Organizacje pracodawców:

- 1) Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej, ul. Brukselska 7, 03-973 Warszawa;
- 2) Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych Lewiatan, ul. Klonowa 6, 00-591 Warszawa;
- 3) Związek Rzemiosła Polskiego, ul. Miodowa 14, 00-246 Warszawa;
- 4) Krajowa Izba Gospodarcza, ul. Trębacka 4, 00-074 Warszawa;
- 5) BCC – Związek Pracodawców, Plac Żelaznej Bramy 2, 00-136 Warszawa.

Dodatkowo projekt ustawy został przesłany w ramach konsultacji społecznych do Izby Gospodarczej Towarzystw Emerytalnych oraz do Związku Inwalidów Wojennych RP.

Termin konsultacji został skrócony ze względu na konieczność wejścia w życie ustawy z dniem 1 marca 2012 r., jak również z uwagi na fakt, że regulacja ta umożliwi wyższe niż wynikające z dotychczasowych przepisów podwyższenie najniższych świadczeń emerytalno-rentowych, co zapewni emerytom i rencistom lepsze zabezpieczenie socjalne w dobie kryzysu gospodarczego.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego:

W proponowanych przepisach przyjęto rozwiązanie, że dodatki i świadczenia pochodne waloryzowane będą wskaźnikiem waloryzacji 104,8 %, natomiast świadczenia emerytalno-rentowe podwyższane są jednakową kwotą.

Niezbędna kwota konieczna do zapewnienia waloryzacji świadczeń i dodatków waloryzowanych procentowo wynosi ok. 0,23 mld zł.

Świadczenia emerytalno-rentowe zostaną podniesione o kwotę 68 zł, co oznacza wydatek ok. 6,5 mld zł. Kwota podwyżki zostanie zweryfikowana w późniejszym terminie, w trakcie prac legislacyjnych, po uzyskaniu ostatecznych danych za 2011 r.

Łączny koszt waloryzacji wyniesie zatem ok. 6,7 mld zł.

Projektowana ustawa nie ma wpływu na poziom finansowania jednostek sektora finansów publicznych, w tym budżety jednostek samorządu terytorialnego i nie powoduje dodatkowych kosztów dla budżetu państwa.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorstw:

Brak wpływu na rynek pracy i konkurencyjność przedsiębiorstw.

5. Ocena wpływu regulacji na gospodarstwa domowe:

Przyjęcie zasady waloryzacji kwotowej w postaci podniesienia wysokości świadczenia o kwotę 68 zł powoduje, że wszystkie świadczenia wypłacane w kwocie poniżej 1417 zł miesięcznie będą podwyższone w stopniu większym niż gdyby przeprowadzono waloryzację według obecnie funkcjonujących zasad.

Na waloryzacji kwotowej zyskaliby szacunkowo, dostając wyższą podwyżkę, ok. 49% emerytów i rencistów z FUS, 100% otrzymujących zasiłki przedemerytalne i renty socjalne. Również zyskaliby prawie wszyscy emeryci i renciści z KRUS. Natomiast mniejsze podwyżki po wprowadzeniu waloryzacji kwotowej dostaliby prawie wszyscy emeryci i renciści, otrzymujący świadczenia z MON, MSWiA oraz MS.

Zgodnie z obecnym mechanizmem, kwoty podwyżek indywidualnych dla osób z wyższymi świadczeniami byłyby znacznie wyższe niż przeciętna podwyżka dla wszystkich, a wielokrotnie wyższe niż świadczeń minimalnych. Szczególnie duże różnice kwotowe występują wówczas, gdy wskaźnik waloryzacji jest wysoki.

W roku 2009 r. wskaźnik waloryzacji wynosił 106,1%, co dawało przeciętną podwyżkę na poziomie 85,20 zł i duże różnice podwyżek między niskimi i wysokimi świadczeniami. W 2010 r. wskaźnik waloryzacji wynosił 104,62% (średnia podwyżka –70,23 zł) a w 2011 r. – 103,1% (średnia podwyżka – 50,14 zł). Przykładowe kwoty podwyżki świadczeń w tych latach były następujące:

E/R w wysokości:	2009			2010			2011		
	luty	marzec	kwota podwyżki	luty	marzec	kwota podwyżki	luty	marzec	kwota podwyżki
w złotych									
najniższa emerytura, renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, renta rodzinna	636,29	675,10	38,81	675,10	706,29	31,19	706,29	728,18	21,89
najniższa renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy	489,44	519,30	29,86	519,30	543,29	23,99	543,29	560,13	16,84
przeciętna emerytura	1509,17	1601,23	92,06	1624,27	1699,31	75,04	1729,92	1783,54	53,63
przeciętna renta z tytułu niezdolności do pracy	1121,89	1190,33	68,44	1213,18	1269,23	56,05	1280,60	1320,30	39,70
przeciętna renta rodzinna	1314,83	1395,03	80,20	1410,26	1475,41	65,15	1493,32	1539,61	46,29
emerytura/renta w wysokości: 3000,00	3000,00	3183,00	183,00	3000,00	3138,60	138,60	3000,00	3093,00	93,00
4000,00	4000,00	4244,00	244,00	4000,00	4184,80	184,80	4000,00	4124,00	124,00
5000,00	5000,00	4305,00	305,00	5000,00	5231,00	231,00	5000,00	5155,00	155,00

Prognozowany wskaźnik waloryzacji na 2012 r. wynosi 104,8%. Stąd też przy zastosowaniu waloryzacji procentowej wzrost emerytur i rent byłby niezbyt wysoki, postrzegany jako niewystarczający, wobec subiektywnego odczucia znacznego wzrostu kosztów utrzymania w 2011 r., zwłaszcza przez biedniejsze grupy emerytów i rencistów, którzy najbardziej odczuwają wzrost cen żywności. Przy proponowanej zmianie sposobu waloryzacji świadczeń

emerytalno-rentowych na kwotową, osoby pobierające minimalne emerytury i renty dostaną 796,18 zł. Gdyby zastosowano dotychczasowe zasady otrzymywałyby 763,13 zł.

Poniższe zestawienie prezentuje różnice w wysokości podwyżek pomiędzy waloryzacją procentową i kwotową w zależności od wysokości świadczenia

Porównanie miesięcznej podwyżki w zależności od wysokości świadczenia w przypadku waloryzacji wskaźnikiem 104,8% i waloryzacji kwotowej o 68 zł

Wysokość świadczenia przed waloryzacją (w zł)	Obecne przepisy (waloryzacja wskaźnikiem 104,8%)		Waloryzacja kwotowa o 68,00 zł		Wskaźnik wzrostu świadczenia	
	Podwyżka świadczenia (w zł)	Wysokość świadczenia po waloryzacji (w zł)	Podwyżka na osobę (w zł)	Wysokość świadczenia po waloryzacji (w zł)	Obecne przepisy	Waloryzacja kwotowa
560,13	26,89	587,02	68,00	628,13	104,80%	112,14%
672,16	32,26	704,42	68,00	740,16	104,80%	110,12%
728,18	34,95	763,13	68,00	796,18	104,80%	109,34%
873,82	41,94	915,76	68,00	941,82	104,80%	107,78%
1000,00	48,00	1048,00	68,00	1068,00	104,80%	106,80%
1200,00	57,60	1257,60	68,00	1268,00	104,80%	105,67%
1400,00	67,20	1467,20	68,00	1468,00	104,80%	104,86%
1600,00	76,80	1676,80	68,00	1668,00	104,80%	104,25%
1800,00	86,40	1886,40	68,00	1868,00	104,80%	103,78%
2000,00	96,00	2096,00	68,00	2068,00	104,80%	103,40%
2500,00	120,00	2620,00	68,00	2568,00	104,80%	102,72%
3000,00	144,00	3144,00	68,00	3068,00	104,80%	102,27%
4000,00	192,00	4192,00	68,00	4068,00	104,80%	101,70%
5000,00	240,00	5240,00	68,00	5068,00	104,80%	101,36%

Wysokości świadczeń najniższych obowiązujące od 1 marca 2011 r.

560,13 zł – minimalna renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy

672,16 zł - minimalna renta wypadkowa z tytułu częściowej niezdolności do pracy

728,18 zł - minimalna emerytura, renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, renta rodzinna

873,82 zł - minimalna renta wypadkowa z tytułu całkowitej niezdolności do pracy

6. Ocena wpływu regulacji na sytuację i rozwój regionalny:

Projektowane rozwiązania nie mają wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

7. Wskazanie źródeł finansowania:

Projekt nie pociąga za sobą dodatkowych obciążeń budżetu państwa, skutek finansowy mieści się w zarezerwowanych na ten cel środkach zapisanych w projekcie ustawy budżetowej na rok 2012. Nie ma wpływu na budżety jednostek samorządu terytorialnego.